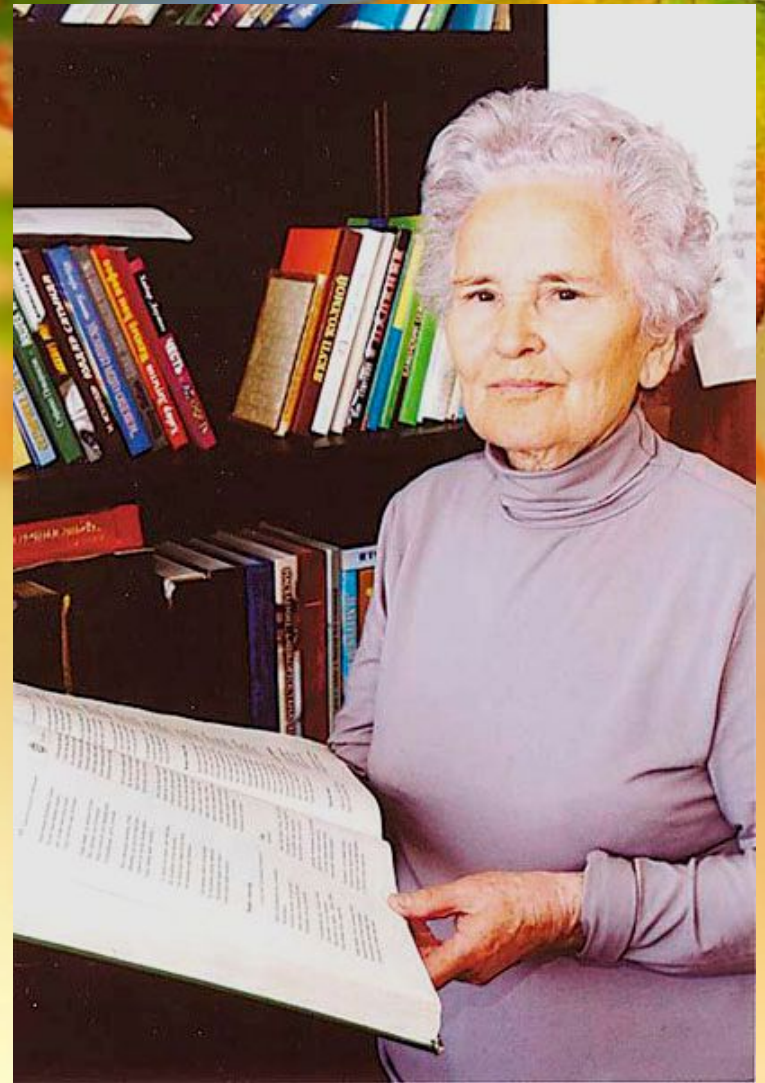

Авылым горурлыгы — Фәния Чанышева

Башкарды: Күзәй урта белем бирү
мәктәбенең татар теле һәм
әдәбияты укытучысы Вәлиева
Резеда Әсләм кызы

Биографик белешмә

*Дөнъята әдәбият дин аталган изге почмагына шагыйрә
Фәния*

*Абделгафар кызы Чанышева үзенә генә хас әйтер сүзе,
таланты белән килеп керә. Әлбәттә, шушы гомер
өчөндә заманалар төрлечә үзгәргәндер.*

*Әмма аның иңсат юлында бер нәрсә үзгәрешсез калды:
әдибә тормышыбызның моңын, зарын,
сөөнечләрен үз хисләренә төреп, кеше күңеленә
кагылырлык итеп әйтә алды.*

*Халык күңеле белән аның йөрәге арасында бәйләнеш
һич өзөлмәде.*

Фәния ханым 1926 елның 1 сентябрендә милләтебезгә бик күп асыл затлар биргән төбәктә –

Башкортстанның Бүздәк районындагы данлыклы татар авылы Күзәйдә туа.

Укымышлы морзалар гаиләсендә һәрчак татар язучылары китаплары була.

Фәния ханымның әтисе Гафар ага үзе дә шигырьләр язган.

Әдәбиятка сөю шулай итеп гаиләдә тәрбияләнгән. Әдәбият сөючеләргә күптән таныш Фәния Чанышева. Аның тормыш юлына күз салсаң, шуны күрәсең: Күзәй авылы кызын шул чор замандашлары өстенә төшкән сынауларның берсе дә читләп үтмәгән. «Безнең буынның язмышы әңгелдән булмады. Шуңадыр, бәлки, һәр кояшлы көнгә соклана, бәләкәй генә бәхеткә, әңгелгә дә шатлана белдек», – дип яза үзе бу хакта.

Үсмер чагы авыр сугыш елларына туры килеп, әңгел таңын якынайтуга тылда бар көчләрән салган күп яшьтәшләре кебек, булчак шагыйрә чәмле дә, гамьле дә булып буй әңгелкерә. Фәния Габделгафар кызы 1934 – 1945 елларда туган авылындагы мәктәптә укый. Аны тәмамлагач, 1945 елда К.А. Тимирязев исемендәге башкорт педагогия институтына(хәзерге БДУ), әдәбият факультетының башкорт бүлегенә укырга керә. 1949 елда институтны тәмамлап Кыйгы районы Абзай урта мәктәбендә башкорт теле һәм әдәбияты укыта.

Институтта бергә
укыган сабакташы –
фронтовик-шагыйрь
Гыйлемдар Рамазан
белән гаилә корып,
Уфага кайткач, 1953
1954 елларда
Башкортстан «Китап
нәшриятының
дәреслекләр бүлеген
мөхәррир, 1954 – 1955
елларда «Башкортста
укытучысы»
журналында әдәби
хезмәткәр
вазифаларын башкара.

Гаиләсендә өлгеле эни,
уңган хужабикә
буларак, тормыш
иптәше белән ике кыз,
бер ул үстерәләр.
Кызлары Гөлшат –
журналист, Гөлназ –
галимә, педагогия
университетында
укыта, уллары Илдар –
инженер-технолог.

*Алтмышынчы елларның урталарыннан башлап
Фәния Чанышева ныклап иҗәт эше белән
шөгыльләндә. Газит, журнал битләрендә күбрәк
педагогик темаларга мәкаләләр, очерклар,
хикәяләр, шигырьләр белән чыгыш ясый.
Әдәби иҗәткә чагыштырмача соңлап килсә дә,
төрле жанрдагы әсәрләре кергән унбер китабы
басылып чыга Фәния Чанышеваның.*

Утыз елга якын ижади эшендә өч проза китабы: “Саумы, якты көн” (1981), “Мәхәббәт белән очрашу” (1986), “Сагышлы сукмаклар” (1992), дүрт шигырьләр жыентыгы: “Гомер мизгелләре” (1974), “Истә, һаман да истә” (1979), “Боз һәм ялкын” (1984), “Көзгә чәчәкләр” (1996) һ.б. дөнья күрдә.

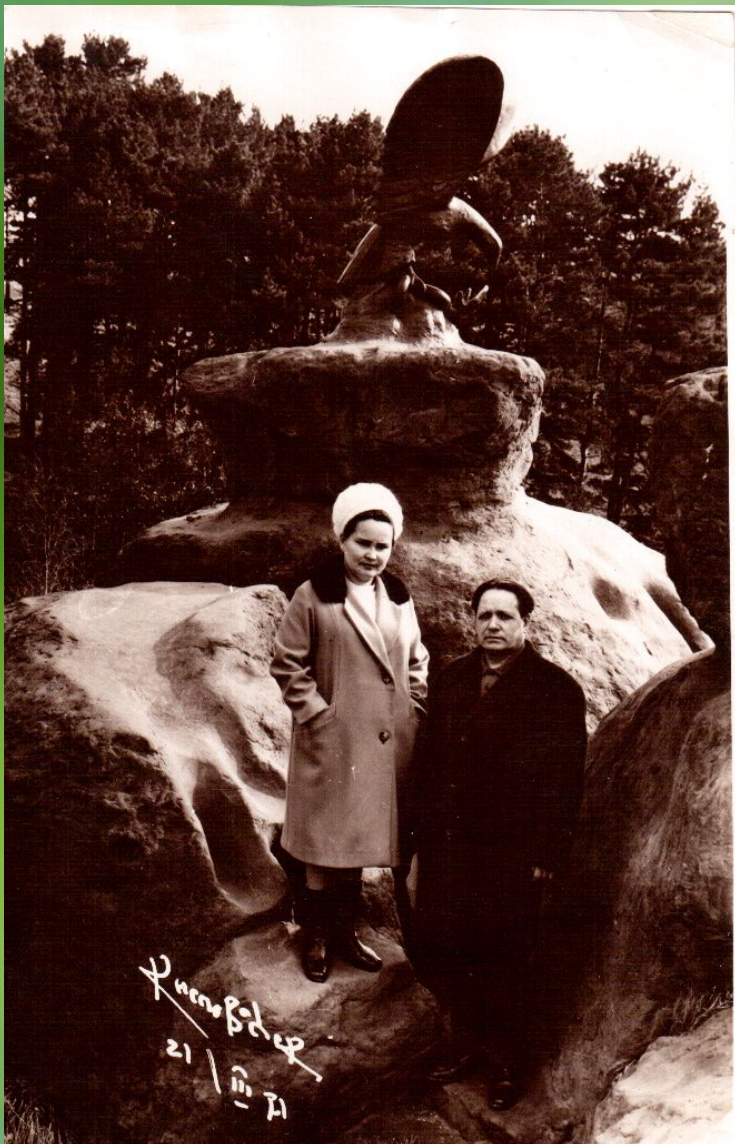
*Фәния Чанышева аеруча яшьләрдә
гражданлык җаваплылыгы, югары
әдәп-әхлак принципларын тәрбияләүгә
нык игътибар итә. Аның шигырләре
ана сөюе, тирән лиризм тойгылары
белән сугарылган.*

*Әдипә балалар әдәбияты һәм
тәрҗемә өлкәсендә дә эшли.*

1980 елдан Язучылар союзы әгъзасы.

Ф. Чанышева
оныкасы Эльвира
белән

Ф. Чанышева тормыш иптәше Гыйлемдар
Рамазанов белән (1971)

Фэния Чанышева тормыш иптәше Гыйлемдар Рамазанов
белән (1973)

Шунда калган минем эзләрем.

Матурлыкка саран туган ягым:

Юк күлләре, урман – жирләре;

Чәчкә исә бөркеп кенә исә,

Бик иркә шул йомшак жылләре.

Чәпчек күзе, зәңгәр ялма булып,

Явын алып ята күзләренә,

Шунда калган минем балачагым,

Ялантәпи баскан эзләрем.

Бер уйласаң, дөньяларны онытып,

Уйнап кына үсеп булмады,

Сагынырлык түгел яу мәленә

Туры килгән үсмер елларым.

Тик шул жирдә тәүге сөюемнән

Шатлык, сагышлары табылган,

Авылымның гореф – гадәтләре,

Әдәпләре сөңгән каныма.

Моңсу чаклар була: сагынам мин

Авылымның язын, көзләрен,

Хәтерлимен үтә горур, чыдам

Авылдашларымның йөзләрен.

Бәбкә саклап яткан су буйларым,

Утау утап йөргән кырларым,

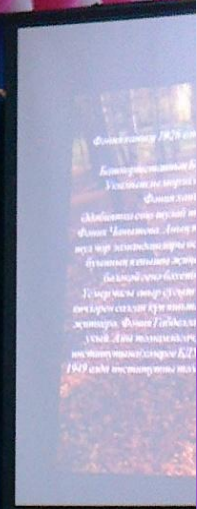
Чалгы чыңлап торган болыннарым,

Сезгә кайта сагыну җырларым!

1968

ГОД ЛИТЕРАТУРЫ В РОССИИ

2015

2015

ЭЗЭБИЭТ ЙЫЛЫ
ГОД ЛИТЕРАТУРЫ

Игътибарыгыз өчен рәхмәт!